

Europa, sense mur

El mur de Berlín ha passat a la història i s'enceta una dinàmica de canvis en l'Alemanya de l'Est el final dels quals és imprevisible, ja que afectaran tot Europa.

Checkpoint Charlie és un nom mític. És el punt de pas entre Berlín occidental i l'oriental més públic. Però Checkpoint Charlie és només un carreró. En la cantonada de dalt, ja Berlín occidental, hi ha una petita cafeteria on els corresponsals de premsa es reunien el 13 d'agost del 1961 quan en una sola nit milers de soldats i policies van alçar el mur. Avui, aquella cafeteria és un museu, allargat per altres cases fins a la barrera, dedicat al monument més famós del segle XX.

Al final del museu, a quinze passos físics de la muralla, els llogaters del museu fa anys que van alçar una enorme pancarta. El cartell mira a l'est des de l'alçada de la teulada i només conté el símbol de Solidaritat: la paraula emblema del sindicat amb la bandera roja i blanca sorgint de les seues lletres. Els propietaris del museu no van de broma, són tan anticomunistes que el senat municipal berlinès (pròdig en subvencions com poques administracions ho són), els va negar uns diners que demanaven. Pensaven que la filosofia que manava era excessiva.

La nit de dijous, el cartell de Solidaritat era gairebé una anècdota. Ells el van posar per fotre, per empenyar els *statsi* (policies secrets de l'oest) que constantment vigilaven des de la Frjedrichstrasse. Dijous, Solidaritat era el govern de Polònia i el mur gairebé un record. Un jove-net ho va dir massa explícitament: «aquesta nit és l'última del segle XX».

La frase era efectiva, espectacular. Però no massa mancada de raó. La decisió del dimissionari govern de l'estat alemany de permetre el pas a través de tots els passos de frontera interalemanys, esborrava d'un sol colp la història del segle XX. D'una banda, perquè el mur resumeix la història del Reich alemany, que començà amb Bismarck i continuà amb Hitler. De l'altra, perquè també resumeix la lluita a mort sobre Europa del capitalisme i del comunisme. Una qüestió i l'altra han estat al darrere de totes aquestes dècades.

En un instant tan eufòric era fàcil fer declaracions grandiloqüents. Però no les

féu pràcticament ningú. La caiguda del mur no significa la reunificació alemanya. I com va explicar Claude Cheisson, la caiguda del mur, lluny de significar el fracàs del comunisme, vol dir que aquest, almenys a la RDA, se sent fort. Ho sap, que pot enfortir-se amb mesures com aquesta. De fet, la gent que envai la Kurfürstendamm no parlava de política.

La política ha vingut després. La històrica nit del dijous, el cap de setmana, els ciutadans de Berlín, dividits, s'han limitat a viure el seu reencontre.

La que fou capital alemanya és una ciutat molt difícil. Tan assumida té la participació, que fins i tot les noves conduccions d'aigua es fan

partides en un sector i l'altre. Tan assumida tenien la dificultat de creuar Checkpoint Charlie que hi va haver gent que es limitava a passar d'una banda a l'altra la ratlla que fa front a les garites que vigilaven des de l'est i el curios barracó que fa de frontera a l'altra banda, i on onegen les banderes de França, Gran Bretanya i els Estats Units. Fins dijous, aquell pas només el travessaven els combois militars d'una banda i de l'altra (en funció dels pactes de rendició les patrulles russes poden transitar pel sector occidental i les occidentals pel rus).

Des de dijous és una via oberta, molts l'han usada per anar-se'n i no tornar més. Altres l'han usada només per a saludar els amics que quedaven de l'altra banda, per prendre una cervesa o per mirar la paret *des d'allà*, des de l'altre cantó. Aquests últims són els que tenen en les mans el futur (impossible d'endevinar) de la República Democràtica Alemanya.

En les primeres manifestacions oberturistes, els berlinesos de l'est, la gent de Dresde i de Leipzig cridaven «nosaltres no som covards, nosaltres no emigrem». Era la impugnació rotunda als que han preferit la còmoda solució personal a viure els canvis. Els que s'hi han quedat tenen com a premi ser depositaris del seu futur. I segurament, també del futur del socialisme i del futur de la nostra Europa. Ara, pot passar tot.

Vicent Partal (Leipzig)

El mur de la vergonya, des del cantó occidental.